

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése
a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Fejlesztő neve:

BERÉNYI SZABOLCS

Tanóra / modul címe:

**VÖRÖSMARTY MIHÁLY: CSONGOR ÉS TÜNDE
(ELSŐ ÓRA)**

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása; A téma és a módszer összekapcsolásának indoklása:

Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* című művének bevezető két órájának első felében a drámai költemény hagyománnyal való kapcsolatát ismerjük, illetve tanuljuk meg. A tananyag elsajátításához több, párokat igénylő kooperatív módszert is használunk. Mivel egy feladatnál két diák van egymásra utalva, ezért aktivitásuk garantált. A diákok váltott párokkal dolgoznak, így az újabb és újabb társ színesíti a tanulók munkáját, és érdekesebbé teszi számukra a tanórát. Ezekkel a módszerekkel elérhetjük azt, hogy a csendesebb, visszahúzódozóbb, vagy éppen lustább diákok is szerephez juthatnak, ezzel sikerélményben lesz részük, hiszen a tanulók sokkal inkább megnyílnak egymásnak (főleg, ha csak ketten vannak), mint a hagyományos frontális tanórán a tanárnak az osztályközösség előtt. Az óra szervezése, lebonyolítása nem igényli a terem átrendezését.

Az alkalmazott technikák a következők:

Páros beszélő: a diákok párban dolgoznak, ahol az adott feladat egyéni megoldása, feldolgozása után minden tanuló megszólalhat – ugyanennyi idő alatt frontális módszerrel csak két-három diák juthatna szóhoz. Tehát itt biztosított az aktív részvétel. Mivel a párok közvetlenül egymáshoz beszélnek, valószínű, hogy a feladatra szánt idő végig aktív munkával telik – míg a hagyományos megoldás esetében a diákok a tanárnak válaszoló társuknak csak a hátát, fejét látják hátulról, és máris lankadhat a figyelmük. A *Páros beszélő* segítségével a diákok megtanulnak odafigyelni egymásra, és fejlesztik az ehhez kapcsolódó készségeiket.

Tudós és az írnok: a diákok párban ülnek egy-egy feladatlappal, szakirodalmi vagy tankönyvi szöveggel. Amit megtanítanak, arról jegyzetet, vázlatot készíttetnek egymással. Az első körben *A* diák (a tudós) mondja *B* diáknak (az írnoknak), hogy pontosan mit írjon, vagy mit csináljon. *B* diák pedig azt teszi, amit a társa mond. Az írnok megdicsérheti a tudóst, hogy jól oldotta meg a feladatot, és ha szükséges, segíthet is neki. Majd a következő körben szerepet cserélnek, most az írnok lesz a tudós. Ez a technika a *Páros beszélő*nél leírtak mellett lehetővé teszi, hogy a diákok ellenőrizzék egymást és önmagukat, még mielőtt egyéni gyakorlásba kezdenének.

Szólánc: a diákok egy feladat megoldásába (pl. történet továbbmesélésébe, egy téma összefoglalásába, átisméltésébe) fokozatosan kapcsolódnak be, veszik át egymástól a stafétát. Ezt gyakran úgy teszik, hogy egymást szólítják fel, vagy éppen egymásnak dobnak egy tárgyat (pl. labdát), ezzel is erősítve a feladat játékos voltát. A hagyományos frontális

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

megbeszéléssel szemben ennek a módszernek az az előnye, hogy a diákok végig aktívan figyelnek egymásra, hiszen benne van a szituációban a kiesésen alapuló közösségi játékok hangulata.

2. Fejleszthető kompetenciák:

<u>Személyes kompetenciák</u>	<u>Szociális kompetenciák</u>	<u>Kognitív kompetenciák</u>
<p>éntudatosság (önbizalom); önszabályozás (önkontroll, megbízhatóság, alkalmazkodás, innováció); motiváció (teljesítmény, elköteleződés, kezdeményezés)</p>	<p>empátia (mások megértése, elfogadása, segítése, partnerközpontúság, alternativitás, közéleti tudatosság); társas készségek (meggyőzői képesség, kommunikáció, konfliktuskezelés, kezdeményezés, vezetés, kapcsolatépítés, odafigyelés, elfogadás, együttműködés)</p>	<p>felidézés (körülrás, visszaemlékezés); összefoglaló képesség (elvonatkoztatás, felfogás- megértés); kategóriahasználát (asszociáció, csoportosítás, átrendezés, sorrendbeállítás); nézőpontváltás (hangsúlyozás); analízis (kiemelés a kontextusból, értelmező kibontás, felosztás, elválasztás-elkülönítés); alkalmazás (kiemelés, áthelyezés); indukció-dedukció (példáhozás, következtetés, hipotézis állítása és igazolása, érvelés); szintetizálás (asszociáció, harmonizáció, fölépítés, kombináció, integrálás); értékelés (visszajelzés, kritika, döntéshozatali képesség, tévedés megállapítása, interpretáció); kérdésfelvetés (hipotézis felállítása, érdeklődés, okok feltárása)</p>

3. Korcsoport / évfolyam:

10. évfolyam

4. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

Mivel a tanóra egy új anyag bevezető két órája, ezért a romantikáról mint korstílusról való általános ismereteken kívül természetesen a *Csongor és Tünde* című mű alapos olvasói ismeretére van szükség. Megfigyelhető, hogy a diákok általában nehézségekbe ütköznek a szöveg olvasásakor, gyakran a cselekmény fontosabb eseményeit sem értik, ezért előfordulhat, hogy szinte teljesen „nulláról” kell kezdeni a mű értelmezését.

5. Eszközigény:

Az órára az internetről letölthető forrásszövegnek (Wikipédia: Gergei Albert szócikk) a fénymásolataira, egy zenelejátszó eszközre, *Az árgyélus kismadár...* című népdalra (internetről letölthető, illetve lejátszható a YouTube-ról), egy dobható eszközre (labda, papírgalacsin, plüssfigura stb.), tankönyvre, és természetesen Vörösmarty művére van szükség. Ezekon kívül az órának nincs speciális eszközigénye, mivel az egyéni jegyzeteket a diákok saját füzetükbe, a közösen megbeszélt információkat pedig a táblára írjuk/írják fel.

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

A tananyagot két egymást követő magyarórára dolgoztam ki, ezért az RJR-modell ennek megfelelően módosul. Amennyiben két külön órát tervezünk, úgy a második tanóra ráhangolódás fázisát kezdhetjük ismétléssel, a szóforgó módszer alkalmazásával.

7. Lehetséges megoldások:

R

1. Meghallgatunk egy népdalt.

Figyelj a szövegére, és próbáld Vörösmarty művéhez kapcsolni a dal mondanivalóját és/vagy hangulatát!

Gondolkodj a hallott népdalon és a feladaton egy percre!

(3 perc)

2. Mindkettőtöknek egy-egy perc áll a rendelkezésére, hogy elmondja véleményét partnárának a két mű hasonlóságairól! Fontos, hogy egy percre folyamatosan kell majd beszélned, ezért jól gondold végig mondanivalódat!

(3 perc)

3. Most beszéljük meg közösen azt, ami eddig a páros munkában szóba került! Akinek a labdát dobom, annak össze kell foglalnia saját és partnárja véleményét!

Ezután a beszélőnek tovább kell dobnia a labdát, és így meghallgatunk pár véleményt!

(4 perc)

J

 4. A népdal és Vörösmarty műve egy közös ősrre vezethető vissza, egy XVI. századi széphistóriára.

A páros egyik tagja kap egy szöveget a széphistória szerzőjéről, keletkezéséről, illetve utóéletéről, a párja pedig egy másikat a XVI. századi mű történetéről, cselekményéről. Olvasd el a kapott szöveget, és jegyzeteld ki a füzetedbe a legfontosabb információkat (pl. egyikben a szerzőről, a keletkezésről, vagy a másikban a történet főbb szereplőit, a cselekmény fordulatait)!

(8 perc)

 5. Most mutasd be a forrásszöveg kijegyzetelt vázlatát a társadnak, közben tanítsd meg neki a lényeges információkat, összefüggéseket!

Fontos, hogy az általad önállóan elkészített vázlat létrejöjjön padtársad füzetében is!

(8 perc)

 6. Beszéljük meg közösen a két szöveg információit!

Először egy önként jelentkezőt kérek, aki kijön a táblához, és válaszol a többiek által feltett, a széphistória keletkezéséről, feldolgozásairól és utóéletéről szóló kérdésekre!

Ehhez minden páros készüljön fel (a szöveggel kapcsolatos) öt-öt kérdéssel!

(6 perc)

 7. Most pedig idézzük fel Gergei Albert széphistóriájának cselekményét a *szólánc* gyakorlat segítségével!

Akinek először dobom a labdát, kezdje el mesélni a történetet!

Néhány mondat után, jelzésemre, dobja oda a labdát valaki másnak, aki folytassa a megkezdett széphistóriát!

A labda járjon körbe, forduljon meg minél több kézben!

(7 perc)

R

 8. Mint látjátok, Árgirus királyfi meséje sok mindenben hasonlít Csongor és Tünde történetéhez. Készítsétek el füzetetekbe a két mű hasonlóságainak és eltéréseinek leltárszerű listáját!

(3 perc)

 9. Végül foglaljuk össze és írjuk fel a táblára a közös listánkat!

(3 perc)

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E EGYETEM

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

8. Szemléltetés:

9. Fejlesztő értékelés:

Olvasható a második óránál.

10. Felhasználható irodalom:

1. Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv, Befogadasközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában*. Korona Kiadó, Budapest, 2007. 190-194. p., 205-207. p.
2. Bárdossy Ildikó - Dudás Margit - Pethőné Nagy Csilla - Priskinné Rizner Erika: *A kritikai gondolkodás fejlesztése, Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei, Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs-Budapest, 2002. 294-295. p., 298. p., 316. p.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV